

Farhangian University

Explaining the Characteristics of the Revolutionary School Based on the Thoughts of the Supreme Leader

Fatemeh Alipoor ^{*1}, Reyhane Alizadeh²

1..Corresponding author, Department of Educational Sciences, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran. E-mail: alipoor@cfu.ac.ir

2 Bachelor of Elementary Education, Farhangian University, Tehran, Iran

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Received: 2024/05/09
Reviewed: 2024/07/04
Accepted: 2024/08/04
Published Online:
2024/08/04
Pages: 67-90

Keywords:
Ayatollah Khamenei,
Education,
Education and training,
Education System,
Revolutionary school

Background and Objectives: The purpose of the current research is to explain the characteristics of the revolutionary school, based on the statements of Ayatollah Khamenei. **Methods:** The research method is to analyze the qualitative content of all Ayatollah Khamenei's statements regarding the requirements of a revolutionary school since the beginning of her leadership until 1402. **Findings:** The results of open, central and selective three-stage coding led to the extraction of 267 concepts, 29 components and 9 dimensions. The characteristics of the revolutionary school in terms of the mission of the school include two components: educational goals and educational goals; Educational programs with five components: religious and moral realm, scientific realm, political and national realm, social realm, and economic realm; A coach with four components of individual characteristics, paying attention to religious, political and national programs, paying attention to attractive programs and improving the quality of educational activities; manager with two cultural-educational and educational components; A teacher with three components of moral competence, scientific competence and professional competence; A student with four components of belief characteristics, socio-political characteristics, moral characteristics and intellectual characteristics; The content of the book with five components of religious and national teachings, cultural, accuracy and scientific accuracy, the principles of content selection and writing style; The atmosphere of the school was characterized by four components of scientific and cultural climate, psychological-security climate, political climate and physical climate and reform policies in two positive and negative dimensions. **Conclusion:** Based on the findings of the research, the characteristics mentioned about the revolutionary school are relevant to all fields of education and training-educational programs, and for the progress and reform of the school, it is necessary to pay attention to all the characteristics on the part of the leaders and planners.

Cite this Article: Alipoor, F., & Alizadeh, R. (2023). Explaining the Characteristics of the Revolutionary School Based on the Thoughts of the Supreme Leader. *The Journal of Theory and Practice in Teachers Education*, 10(Special Issue), 67-90
<https://doi.org/10.48310/itt.2024.16259.913>

© the authors
Publisher: Farhangian University

تبیین ویژگی‌های مدرسه انقلابی مبتنی بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری

فاطمه علی‌پور^{۱*}، ریحانه علی‌زاده^۲

۱. نویسنده مسئول، گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه: alipoor@cfu.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان قم- پردیس حضرت معصومه علیهاالسلام، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: هدف پژوهش حاضر، تبیین ویژگی‌های مدرسه انقلابی، مبتنی بر بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است. **روش‌ها:** روش پژوهش تحلیل محتوای کیفی همه بیانات آیت‌الله خامنه‌ای راجع به بایسته‌های یک مدرسه انقلابی از زمان شروع رهبری ایشان تا سال ۱۴۰۲ است. **یافته‌ها:** نتایج کدگذاری سه مرحله‌ای باز، محوری و انتخابی، به استخراج ۲۶۷ مفهوم، ۲۹ مؤلفه و ۹ بعد منجر شد. ویژگی‌های مدرسه انقلابی در ابعاد رسالت مدرسه شامل دو مؤلفه اهداف تربیتی و اهداف آموزشی؛ برنامه‌های آموزشی با پنج مؤلفه قلمرو دینی و اخلاقی، قلمرو علمی، قلمرو سیاسی و ملی، قلمرو اجتماعی و قلمرو اقتصادی؛ مربی با چهار مؤلفه ویژگی فردی، توجه به برنامه‌های دینی، سیاسی و ملی، توجه به برنامه‌های جذاب و کیفی کردن فعالیت پرورشی؛ مدیر با دو مؤلفه فرهنگی - تربیتی و آموزشی؛ معلم با سه مؤلفه شایستگی‌های اخلاقی، شایستگی‌های علمی و شایستگی‌های حرفه‌ای؛ دانش‌آموز با چهار مؤلفه خصوصیات اعتقادی، خصوصیات اجتماعی - سیاسی، خصوصیات اخلاقی و خصوصیات فکری؛ محتوای کتاب با پنج مؤلفه آموزه‌های دینی و ملی، فرهنگی، دقت و صحت علمی، اصول انتخاب محتوا و شیوه نگارش؛ فضای مدرسه با چهار مؤلفه جو علمی - فرهنگی، جو روانی - امنیتی جو سیاسی و جو فیزیکی و سیاست‌های اصلاحی در دو بُعد ایجابی و سلبی مشخص گردید. **نتیجه‌گیری:** براساس یافته‌های پژوهش ویژگی‌های مطرح شده در مورد مدرسه انقلابی به تمام عرصه‌های آموزش و پرورش و برنامه‌های تربیتی - آموزشی نظر دارد و برای پیشرفت و اصلاح مدرسه، توجه به تمام ویژگی‌ها از جانب رهبران و برنامه‌ریزان ضرورت دارد.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

شماره صفحات: ۶۷-۹۰

واژه‌های کلیدی:

آموزش و پرورش

آیت‌الله خامنه‌ای

تعلیم و تربیت

مدرسه انقلابی

نظام آموزشی

Homepage: <https://itt.cfu.ac.ir/>

استناد به این مقاله: علی‌پور، فاطمه، و علی‌زاده، ریحانه. (۱۴۰۳). تبیین ویژگی‌های مدرسه انقلابی مبتنی بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۱۰ (ویژه نامه)، ۶۷-۹۰. <https://doi.org/10.48310/itt.2024.16259.913>

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه فرهنگیان

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران، به رهبری امام خمینی، با پیروی از حرکت انبیاء و مکتب حسینی، طلوع جدیدی در تاریخ بشریت است. این حرکت بنیادین و تحول اساسی، یکی از رخداد‌های مهم سیاسی و اجتماعی قرن بیستم به شمار می‌آید، که موجب بیدار سازی ملت‌های زیر ستم و جریان‌های آزادی‌خواه جهان شده است. این نهضت بزرگ دینی، حاصل عزم، اراده و ایمان مردمی است که با تکیه بر اسلام ناب و مقابله با نظام سلطه و استکبار جهانی، راه جدیدی را پیش روی بشریت قرار داد. انقلاب اسلامی علی‌رغم مشکلات و سختی‌ها، لحظه‌ای از آرمان‌ها و اهداف خود فاصله نگرفته و روزبه روز گام‌های بلندتر و استوارتری به سمت قله برمی‌دارد. مقام معظم رهبری در باب استمرار و پیشروی این حرکت عظیم می‌فرماید: «انقلاب حادثه‌ای است که در نقطه‌ای از عالم اتفاق می‌افتد و آثار معجزه‌آسایی در نقاط دیگر عالم بروز می‌دهد. بقاء و استمرار و برکات این حادثه، مستقیماً و تحقیقاً با تربیت انسان‌ها ارتباط پیدا می‌کند. اگر انسان‌های صالح و عالمی باشند که پیام انقلاب را درک کرده و آن را حفظ کنند و به آن عمل نمایند، و آن راه و آن جهت را پی بگیرند، انقلاب زنده و مانده است و برکات آن خواهد رسید» (Khamenei, 2020). مهم‌ترین سرمایه انقلاب اسلامی برای پیشروی و استمرار در جهت اهداف و آرمان‌های خویش، طبق فرموده رهبری، دانش‌آموزان و جوانان این مرز و بوم هستند. همچنان که در بیانیه گام دوم انقلاب آمده است، میزان تحقق نظام پیشرفته اسلامی در گرو تحقق نگاه انقلابی، روحیه انقلابی و عمل جهادی این سربازان است. به این معنی که پیشروی این حرکت عظیم به دست پیشگامان اصلی آن، یعنی نسل جدید، صورت می‌گیرد. از این رو برای تحقق این اهداف و حرکت در ست در این مسیر، تنها راه چاره، نوعی از تربیت، به نام تربیت انقلابی است.

تربیت انقلابی مفهوم جدیدی است که در سال‌های اخیر توسط مقام معظم رهبری مورد تأکید قرار گرفته است. با توجه به اهمیت حفظ ارزش‌های انقلاب اسلامی، لازم است نیرویی تربیت شود که بار چنین رسالتی را بر دوش کشد و به نسل‌های بعدی انتقال دهد و این انقلاب را به انقلاب جهانی امام زمان (عجل‌الله) متصل نماید. نهادینه کردن ارزش‌ها در جامعه، نیاز به برنامه‌ریزی و سازماندهی دارد و مسئولیت این مقوله برعهده کلیه نهادهای فرهنگی در جامعه، مخصوصاً آموزش و پرورش است. آموزش و پرورش، نهادی اجتماعی- فرهنگی و سازمان‌یافته است که به عنوان مهم‌ترین عامل انتقال، بسط و اعتلای فرهنگ در جامعه اسلامی ایران، مسئولیت آماده‌سازی دانش‌آموزان برای تحقق مرتبه‌ای از حیات طیبه در تمام ابعاد آن را برعهده دارد، که تحصیل آن مرتبه برای عموم افراد جامعه، لازم یا شایسته است (Supreme Council for Cultural Revolution, 2011). هر جامعه‌ای آموزش و پرورش خود را نهادینه می‌کند و سازمان می‌دهد، تا از طریق آن، نسل‌های جدید را پرورش دهد و بقاء و دوام اجتماعی و فرهنگی خود را تضمین نماید (Alagband, 2016).

در این میان، مدرسه به عنوان بخش مهمی از آموزش و پرورش، کارکرد تربیت نسل آتی و آماده کردن آنان برای فرهنگ‌پذیری را برعهده دارد. همچنین مدارس به عنوان یک سیستم و نهاد اجتماعی، کانون اصلی و سرچشمه پیشرفت‌ها و یا عقب‌ماندگی‌ها در یک جامعه هستند (Evan, 1996). Hanson (2002) مدارس را از پیچیده‌ترین سازمان‌های اجتماعی در عصر امروز می‌داند، که برای هدایت آن‌ها باید عوامل متعددی همسو گردند. بنابراین، توجه به مدرسه و کارکردهای فرهنگی- تربیتی آن، جامعه اسلامی ایران را بیش از پیش به سوی آرمان متعالی جمهوری اسلامی می‌برد، تا زمینه ظهور امام زمان (عجل‌الله) فراهم شود.

جایگاه مدرسه در تحقق سیاست‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و راهنمای عمل در عرصه‌های مختلف آموزش و پرورش، به قدری زیاد است که مدرسه به عنوان نماد تعلیم و تربیت، در بیانات اندیشمندان و فیلسوفانی مانند امام خمینی، مقام معظم رهبری و شهید مطهری، از جایگاه و اهمیتی والا برخوردار است. امام خمینی می‌فرماید: «همه سعادت‌ها و شقاوت‌ها، انگیزه‌اش از مدرسه است» (Khomeini, 2006). رسالت اصلی مدرسه، نهادینه کردن ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی، ملی و نزدیک کردن نسل آتی جامعه به حیات طیبه است. مدرسه می‌تواند با بهره‌گیری از

نیروهای متخصص و برنامه‌های مناسب علمی، فرهنگی و تربیتی، بر انتقال ارزش‌ها و نگرش‌های سیاسی و اجتماعی مطلوب، تاثیرات شگرفی داشته باشد (Kohi et al, 2015).

تربیت نسلی فعال، پویا، انقلابی، مؤمن، متعهد و شاداب، در گرو داشتن نظام تربیتی مطلوب، بسا معیارهای اصلی اسلامی می‌باشد، به طوری که فقدان آن منجر به ایجاد خسارت‌های جبران‌ناپذیر در درون دل فرد و جامعه خواهد شد. متأسفانه نظام تربیتی ما با توجه به انفجار اطلاعات و عصر ارتباطات نتوانسته رسالت و وظیفه خود را در امر خطیر تربیت انقلابی به خوبی ایفا نماید و نقش مهم و اصلی خود را به ویژه در امر پرورش نسل انقلابی انجام دهد. همچنین با توجه به گسترش تهاجم فرهنگی از سوی دشمنان انقلاب، جایگاه ارزشمند و اهمیتی که آموزش و پرورش به خصوص مدرسه در انتقال ارزش‌ها و فرهنگ و رسالت عظیمی که در حفظ ارزش‌های انقلاب اسلامی ایفا می‌کند، مستلزم یک سیاست‌گذاری کلان در ابعاد مختلف آموزشی، تربیتی، اعتقادی، اجتماعی و سیاسی است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی تحولات جدیدی در نظام تعلیم و تربیت از نظر ساختار و محتوای آموزشی رخ داد؛ اما به نظر می‌رسد این تغییرات هنوز نتوانسته است آنچه که شایسته نظام جمهوری اسلامی است را مؤثر واقع سازد.

تا کنون پژوهش‌های گوناگونی در حوزه ویژگی‌های مدرسه انجام شده است؛ از جمله: حاجی‌بابایی (Haji Babaei, 2011)، در پژوهش ارائه مدل مفهومی از مدرسه با شاخص‌ها و مؤلفه‌هایی مبتنی بر نقشه جامع علمی کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، نشان داد که ارکان اصلی مدرسه، مدیر، معلم، دانش‌آموز و برنامه درسی و آموزشی بوده، و مؤلفه‌های اصلی آن مدیریت توانمند، برنامه درسی مناسب، فضای بانشاط و تجهیزات کافی و مناسب است. همچنین نقش اصلی آن زمینه‌سازی برای تحقق مراتب حیات طیبه در دانش‌آموزان می‌باشد.

عبدالحسینی (Abdul Hosseini, 2016)، در بررسی جایگاه نهاد مدرسه در سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر امور تربیتی، به واکاوی نقش مدرسه در سیاست‌های فرهنگی پرداخت، که نتیجه آن، نادیده‌انگاشتن بعضی کارکردها و ساختارها، بی‌توجهی به اصل پرورش و تزکیه و تقدم‌نداشتن آن بر تعلیم، و فاصله بسیار زیاد گفتمان سیاستی موجود با گفتمان سیاستی مطلوب اسلامی بود.

سورگی و دیگران (Sorgi et al, 2019)، نیز در بررسی ویژگی‌های مدرسه صالح از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی شهر بیرجند، نشان دادند که میزان تحقق تمامی ویژگی‌های مدرسه صالح، بالاتر از حد متوسط است. توجه به مؤلفه‌های مشارکت و تعاون، رابطه احسان و عدالت، متناسب‌سازی، ساده‌سازی، پالایش و انعطاف‌پذیری، به ترتیب از بیشترین به کمترین، مورد توجه قرار گرفته‌اند.

کوهی جناقرد و دیگران (Kohi Janaqard et al, 2021)، در پژوهش شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و ویژگی‌های مدرسه مطلوب از نظر ذینفعان (دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهر اردبیل و اولیای دانش‌آموزان)، به ابعاد مدیر، معلمان، کارکنان، دانش‌آموزان و اولیا، ویژگی‌های فضا، ابزارهای آموزشی و برنامه‌های آموزشی دست یافتند.

برادران حقیر و نیری پور (Baradaran haghir & Nayyeripour, 2019)، در پژوهشی با تبیین روابط مدرسه صالح با جامعه محلی، سعی در عملیاتی کردن این مدرسه مفهومی داشته و نشان دادند که مدرسه به عنوان نهاد فرهنگی ویژه و بخشی از اکوسیستم تربیتی و آموزشی، نیازمند توسعه یادگیری از طریق شبکه‌سازی و اشاعه آن به سمت امت اسلامی است.

در مجموع بررسی مطالعات پیشین نشان می‌دهد که تاکنون پژوهش‌های مشخصی در ارتباط با ویژگی‌های مدرسه انقلابی براساس دیدگاه مقام معظم رهبری انجام نشده است. بنابراین، با توجه به خلاء پژوهشی که در این زمینه وجود دارد، تحقیق حاضر در راستای تبیین ویژگی‌های مدرسه انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری انجام شده است؛ تا از این طریق، خلاء موجود در این زمینه پر شود و راهکاری برای ایجاد مدرسه انقلابی برای تربیت نسل انقلابی به دست آید.

با توجه به سهم مهم و اساسی نهاد مدرسه در سرنوشت اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور و پرورش نسل انقلابی، و وجود کاستی‌هایی در این زمینه، ضرورت بررسی مؤلفه‌های مدرسه انقلابی مورد تأکید است. بر اساس آنچه گفته شد،

می‌توان مهم‌ترین و به‌روزترین مؤلفه‌های تربیت انقلابی و مدرسه انقلابی را در اندیشه مقام معظم رهبری جستجو کرد که در سخنرانی‌های ایشان، به عنوان نقشه راهی دقیق و مبتنی بر آرمان‌های اسلامی، آمده است. بررسی موشکافانه و دقیق بیانات ایشان می‌تواند الگوهای مفهومی، کاربردی و بومی به منظور استفاده در سیاست‌گذاری و هدف‌گذاری‌های مربوط به مدرسه انقلابی ایجاد کند، و ملاکی برای اصلاحات عمیق و طراحی ساختاری، فرهنگی و انقلابی مدارس باشد. بنابراین، سؤال اصلی پژوهش این است که: ویژگی‌های مدرسه انقلابی براساس بیانات مقام معظم رهبری کدام‌اند؟

روش

پژوهش حاضر در زمره تحقیقات تحلیل محتوای کیفی، که از راهبردهای پژوهش کیفی است، قرار دارد. جامعه مطالعاتی پژوهش شامل تمامی بیانات مقام معظم رهبری راجع به ویژگی‌های یک مدرسه انقلابی از زمان شروع رهبری ایشان تا سال ۱۴۰۲ است. نمونه پژوهش نیز همه بیانات، پیام‌ها و دیدارهای مختلف (دیدارهای سالانه با معلمان، روسای آموزش و پرورش، دانش‌آموزان و دانشجویان و نخبگان و...) در دوره مورد بررسی بوده که در آن ایشان از واژه مدرسه و عناصر آن استفاده کرده‌اند. روش جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای بوده و ابزار پژوهش، فیش‌برداری است. تعداد ۹ ویژگی یا شاخص برای مدرسه انقلابی استخراج شده است. اولین سخنرانی مورد استفاده مربوط به تاریخ ۱۳۶۸/۰۳/۲۶ و آخرین جلسه، مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۲ است.

در پژوهش حاضر، تحلیل داده‌ها با روش کدگذاری در قالب اقدام‌های سه‌گانه (باز، محوری و انتخابی) انجام شده و هر مرحله نتیجه خاصی دربرداشت. در این روش، از کدگذاری باز، مفاهیم حاصل می‌شود و از کدگذاری محوری، مؤلفه‌ها و از کدگذاری انتخابی، ابعاد اصلی شکل می‌گیرد (Mehrabani et al, 2011).

در این تحقیق برای آنکه نتایج به دست آمده از روایی قابل قبولی برخوردار باشد، از معیارهای «اطمینان‌پذیری» با مستند نمودن داده‌ها به بیانات رهبری و «باورپذیری» با تطبیق به اندیشه‌های ایشان استفاده شده است. پایایی پژوهش با کمک متخصصان موضوع، برای کدگذاری مجدد و کدگذاری در دوره‌های مختلف مورد تأیید قرار گرفت.

یافته‌ها

براساس رویکرد پژوهش کیفی، گام‌های طی شده برای تحلیل داده‌ها به شرح زیر است:

گام اول- کدگذاری باز: در این مرحله، مجموعه بیانات و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری در مورد ویژگی‌های مدرسه انقلابی، بررسی شد. سپس با استفاده از دسته‌بندی داده‌ها، داده‌های دارای بار معنایی مشابه، در طبقه‌بندی یکسان قرار گرفتند که در مجموع ۲۶۷ مفهوم استخراج شد؛

گام دوم- کدگذاری محوری: در این مرحله، از ۲۶۷ کد استخراج شده، تلاش شد تا زمینه‌های ظهور وجوه مشترک مفاهیم فراهم شود، که در نهایت با این مقایسه، ۲۹ مؤلفه به دست آمد.

گام سوم- کدگذاری انتخابی: در این مرحله، با توجه به گام‌های قبلی، با تمرکز بر مفاهیم کلیدی، وجوه اشتراک شناسایی شده و ابعاد کلی پژوهش در ۹ بُعد احصاء گردید که همه سه مرحله کدگذاری در جدول ۱- ۹ آمده است:

جدول ۱. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد رسالت مدرسه

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۹۹/۰۶/۱۱	انسان‌سازی تربیت انسان شایسته	اهداف تربیتی	
۱۳۷۹/۱۲/۰۸	زمینه‌سازی برای رشد و کمال		رسالت مدرسه
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	شکل‌گیری آرمان و انگیزه‌ها	اهداف آموزشی	
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	شناسایی و پرورش استعداد		

مطابق جدول ۱، رسالت مدرسه با دو مؤلفه محوری اهداف تربیتی و اهداف آموزشی استخراج شد که دارای ۵ مؤلفه فرعی می‌باشد:

در همه کشورهای دنیا منطقی پشت سر مدرسه و آموزش و پرورش است، و مدرسه رسالتی برعهده دارد، آن هم رسالت انسان‌سازی است؛ یعنی برون‌داد مدرسه، انسان شایسته است؛ انسان شایسته منطبق بر تفکرات اسلامی، و نه انسان شایسته در مکاتب مختلف (Khamenei, 2020/09/01)، یعنی انسانی که مؤمن و خردمند است و عقل را به کار می‌برد «لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ» (بقره، ۷۳). در مدرسه انقلابی رسالت سازمانی به معنای حرکت جهادی و خلاقانه و جهشی به سمت اصول و مبانی انقلاب با هدف پیشرفت کشور و داشتن نقش پیش‌برندگی جهانی و ایجاد جامعه نمونه است که در نهایت موجب تربیت انسان شایسته خواهد بود (Baradaran haghiri et al, 2023).

دومین رسالت مدرسه فراهم‌سازی وسائل رشد و کمال دانش‌آموز است. «مدرسه باید کمک کند تا بتواند راه درست را انتخاب نماید. این کمک کردن هم به میزان زیادی با رفتارها ممکن می‌شود. سعی کنید رفتارهای خودتان را رفتارهای عاقلانه، حکیمانه، خیرخواهانه، صلاح‌جویانه، صمیمانه و سرشار از محبت و صفا قرار بدهید؛ این امر می‌تواند دل‌های جوان‌ها را هرطور باشند، هر جا باشند، ولو فرض کنیم یک جوانی بر روی احساسات پاک او یک خاکستری از خطا هم یک وقتی بنشینند، حتی او را هم می‌تواند از آنچه در معرض آن است، نجات دهد» (Khamenei, 2001/02/26).

با توجه به بیانات ایشان، هم‌اندیشه و هم‌انگیزه و آرمان در نوجوان و جوان در ۱۲ سال حضور در مدرسه، شکل می‌گیرد. پس یکی از عمده‌ترین اهداف و رسالت مدرسه، کمک به شکل‌گیری درست آن است؛ زیرا در این ۱۲ سال هویت فرد شکل می‌گیرد و آینده کشور مربوط به همین است (Khamenei, 2018/05/09). یکی دیگر از رسالت‌های مهم مدرسه، شناسایی و پرورش استعداد دانش‌آموزان است، تا استعدادهای پرورش‌یافته بتوانند منشأ ابتکار در مشاغل و حرفه‌های گوناگون شوند (Khamenei, 2016/04/30).

جدول ۲. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد برنامه‌های آموزشی

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
	ایجاد انگیزه دینی		
۱۳۸۴/۰۲/۱۲	پرورش ایمان		
	متدین بار آوردن		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	ایجاد هویت دینی		
۱۳۹۰/۰۲/۱۴	پرورش روحیه توکل		
۱۳۷۰/۱۰/۲۵	احیاء و تقویت اعتقادات و عمل اسلامی		
۱۳۸۰/۰۶/۲۸	آموزش قرآن	قلمرو دینی و اخلاقی	
۱۳۷۰/۱۰/۲۵	کار در قلمرو عبادی		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	وجود و حفظ امور تربیتی		برنامه‌های آموزشی
۱۳۷۰/۰۶/۱۳	تلاش برای برنامه‌های اخلاقی		
۱۳۷۸/۰۲/۱۵	پرورش خصوصیات اخلاقی		
۱۳۷۰/۱۰/۲۵	توجه به اخلاق اسلامی		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	آموزش سبک زندگی اسلامی		
	پرورش ذهن		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	فعال کردن مغز		
	ایجاد شوق به دانستن	قلمرو علمی	
	دوری از علم‌آموزی صرف		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	ایجاد روح دانایی		

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۹۱/۰۷/۲۰	ترویج روحیه کنجکاوی		
۱۳۸۶/۰۵/۰۳	تربیت نیروی خلاق		
۱۳۹۳/۰۲/۱۷	تربیت نیروی پرسشگر		
	آموزش روش تفکر		
	نهادینه کردن تفکر		
	دارای ابتکار		
۱۳۹۶/۰۲/۱۷	پرهیز از دانشگاه محوری		
	دوری از مدرک‌گرایی		
۱۳۷۶/۱۰/۰۲	دوری از تن‌پروری ذهنی		
۱۳۷۰/۱۰/۲۵	ایجاد روحیه دانش دوستی		
۱۳۹۳/۲/۱۷	دوری از سطحی‌نگری و سطحی‌آموزی		
	مهارت‌آموزی		
	تربیت دانا		
	خردورزی		
۱۳۹۸/۰۲/۱۱	اهل قلم		
	کارآمد		
	مبتکر		
	نخبه‌پروری		
۱۳۹۱/۷/۲۰	ایجاد روحیه مطالعه		
	آموزش فلسفه		
۱۳۹۰/۰۲/۱۴	تربیت استعدادهای جوشان		
	فراهم آوردن سرمایه ذهنی و عملی		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	آموزش مهارت		
	ایجاد روحیه مطالعه		
	دوری از محفوظات ناکارآمد		
	پرورش هویت ملی		
	پرورش اعتماد به نفس ملی		
	آشنایی با انقلاب		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	آشنایی با آرمان‌های امام خمینی ره		
	آشنایی با دانشمندان کشور		
	آشنایی با افتخارات ملی		
	آشنایی با آرمان‌های انقلاب		
	آشنایی با تاریخ علمی، سیاسی و بین‌المللی	قلمرو سیاسی و ملی	
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	ایجاد هویت مستقل ملی		
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	پرورش روحیه آزاداندیشی		
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	نهادینه کردن هویت ملی		
۱۳۹۵/۰۲/۰۱	پرورش انقلابی		
	فرصت کار و تفکر انقلابی		
۱۳۷۵/۰۶/۰۸	توان تحلیل مسائل کشور		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	تقویت هویت ایرانی - اسلامی		
	تقویت شخصیت ملی		

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
	تقویت زبان فارسی		
	افتخار به پرچم کشور		
	پرورش احساس عزت		
	افتخار به ایرانی بودن		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	ترویج زبان فارسی		
	عدم ترویج زبان انگلیسی		
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	پرورش حس مسئولیت		
۱۳۹۱/۷/۲۰	تعاون و همکاری با یکدیگر		
	پرورش روحیه بردباری در تعامل اجتماعی		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	ایجاد روحیه تحمل مخالف		
	آموزش تعاون	قلمرو اجتماعی	
	آموزش همکاری اجتماعی		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	آموزش نظم و قانون‌گرایی		
	آشنایی با فعالیت‌های جهادی		
	زمینه‌سازی برای مبارزه با آسیب‌های اجتماعی		
۱۳۹۱/۷/۲۰	تربیت نیروی کار		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	اصلاح الگوی مصرف	قلمرو اقتصادی	
۱۳۹۱/۰۷/۲۰	کار و دوری از تنبلی		

مطابق جدول ۲، برنامه‌های مدرسه انقلابی در پنج قلمرو اصلی دینی و اخلاقی، علمی، سیاسی و ملی، اجتماعی و اقتصادی شناسایی شد:

قلمرو دینی و اخلاقی: ایجاد انگیزه دینی و پرورش ایمان و هویت دینی از جمله مؤلفه‌هایی است که مورد تأکید مقام معظم رهبری در تربیت مدرسه‌ای است. ایشان معتقدند، «متدین بار آوردن بچه‌ها همان چیزی است که می‌تواند آینده این کشور را آباد کند. اگر ما می‌خواهیم این کشور پیشرفت صنعتی کند، پیشرفت مادی کند، پیشرفت فرهنگی کند، این در سایه انگیزش دینی و ایمان امکان‌پذیر است. وقتی ایمان بود، انسان دنبال ایمان حرکت می‌کند، و با همه سختی‌ها هم می‌سازد» (Khamenei, 2005/05/02). از جمله برنامه‌های دیگر آموزشی مورد تأکید ایشان پرورش روحیه توکل و آموزش قرآن به نوجوانان است. «اگر جوان مسلمان با قرآن انس پیدا کند، و فرصت تدریس قرآن را به خود بدهد، بسیاری از شبهات دشمنان بی‌اثر خواهد شد» (Khamenei, 2001/09/19).

تلاش برای برنامه‌های اخلاقی، پرورش خصوصیات اخلاقی، توجه به اخلاق اسلامی و آموزش سبک زندگی اسلامی، از جمله مؤلفه‌های مورد تأکید مقام معظم رهبری در قلمرو اخلاقی در برنامه آموزشی مدارس است. ایشان معتقدند، «اخلاق اسلامی رکن اساسی برای تربیت انسان‌ها است» (Khamenei, 1992/01/15). «و از کودکی باید در مدارس به آن همت گمارد. همچنین تعلیم سبک زندگی اسلامی و ایرانی، در شمار اصلی‌ترین کارهایی است که بایستی انجام بگیرد» (Khamenei, 2023/05/12). چراکه اگر این امر اتفاق نیفتد، سبک زندگی غربی جایگزین خواهد شد، که متأسفانه الان نیز در بعضی بخش‌ها و خانواده‌ها نفوذ کرده است.

قلمرو علمی: پرورش ذهن، فعال کردن مغز، ایجاد شوق به دانستن، ایجاد روح دانایی، ترویج روحیه کنجکاوی، تربیت نیروی خلاق و پرسش‌گر و ایجاد روحیه مطالعه و کتابخوانی، از جمله مؤلفه‌های اساسی مورد توجه رهبری است. چنانکه می‌فرمایند: «تعلیم فقط این نیست که ما مجموعه‌ای از معلومات را در کاغذ بگذاریم و به دانش‌آموز بدهیم و بگوییم بخوان؛ بعد هم بره‌ای از سال را معین کنیم، تا بیایند امتحان دهند؛ این، تعلیم حقیقی نیست. تعلیم باید طوری باشد که ذهن را بسازد، مغز را فعال کند و در درجه اول، شوق به دانستن را در دل متعلم ایجاد نماید» (Khamenei,

(2002/07/27). بنابراین، ایشان از سطحی‌نگری و سطحی‌آموزی، محفوظات‌ناکارآمد، دانشگاه‌محوری و مدرک‌گرایی مدارس برحذر می‌دارند» (Khamenei, 2017/05/07). یکی دیگر از نکات مورد تأکید، آموزش فلسفه برای شکل‌دادن به تفکر است (Khamenei, 2012/10/11). تأکید ایشان بر پیشرفت علمی و فناوری بر هیچ کس پوشیده نیست، اما این موضوع بدین معنا نیست که همه دانش‌آموزان باید هدف خود را دانشگاه قرار دهند (Khamenei, 2017/05/07)، بلکه ایشان معتقدند کشور به همه مشاغل و مهارت‌ها نیاز دارد که برخی نیازی به رفتن دانشگاه ندارد.

قلمرو سیاسی و ملی: مقام معظم رهبری معتقدند، «هدف از تربیت دانش‌آموز، صرفاً این نباشد که بخواهد درس یاد بگیرد. مهم‌تر از علم‌آموزی احساس هویت ملی، دینی و انقلابی است» (Khamenei, 2022/05/11). این مهم اعتقاد نمی‌افتد، مگر اینکه دانش‌آموزان با انقلاب و آرمان‌های آن، آرمان‌های امام خمینی، افتخارات ملی، تاریخ علمی، سیاسی و بین‌المللی، دانشمندان کشور آشنا شوند، و فرصت کار و تفکر انقلابی در مدارس به آن‌ها داده شود. در چنین شرایطی آنان به هویت مستقل ملی دست یافته و به پرچم کشور، هویت ایرانی - اسلامی، زبان فارسی افتخار می‌کنند و قادر به تحلیل مسائل کشور و پدیده‌های سیاسی خواهند شد.

قلمرو اجتماعی: پرورش حس مسئولیت، تعاون و همکاری با یکدیگر، پرورش روحیه بردباری در تعامل اجتماعی، ایجاد روحیه تحمل مخالف، آموزش تعاون، آموزش نظم و قانون‌گرایی، آشنایی با فعالیت‌های جهادی و زمینه‌سازی برای مبارزه با آسیب‌های اجتماعی، مؤلفه‌های اصلی برنامه مدرسه انقلابی در قلمرو اجتماعی هستند. مقام معظم رهبری معتقدند، بچه باید همکاری اجتماعی، نظم و قانون‌گرایی را در مدرسه یاد بگیرد، در این راستا، می‌فرمایند: «یکی از مشکلات ما، مسئله بی‌انضباطی‌هایی است که در زندگی اجتماعی و زندگی خانوادگی و مانند اینها معمولاً وجود دارد؛ ما از نوجوانی و از جوانی باید نظم و انضباط و تبعیت از قانون را یاد بگیریم» (Khamenei, 2022/05/11). یکی دیگر از مسائلی که ایشان تأکید دارند، روحیه بردباری در تعامل اجتماع (Khamenei, 2012/10/11)، و تحمل مخالف است که باید در جامعه نهادینه شود (Khamenei, 2016/04/30).

قلمرو اقتصادی: اصلاح الگوی مصرف یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های قلمرو اقتصادی است، که رهبر انقلاب معتقدند، باید از کودکی به جوان و نوجوان یاد داد (Khamenei, 2016/04/30). چراکه اگر در کودکی نهادینه نشود، در بزرگسالی به دلیل رواج سبک زندگی غربی، تجمل‌گرایی و اسراف، جای این مهم را خواهد گرفت. یکی دیگر از نکات مهم در بعد قلمرو اقتصادی، تربیت نیروی کار است. چنانکه رهبری معتقدند: «کشور همان اندازه که به نیروی متفکر و دانشمند احتیاج دارد، به نیروی ماهر کار هم نیازمند است» (Khamenei, 2023/05/02).

جدول ۳. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد مدیر

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۹۳/۰۲/۱۷	روحیه تدین روحیه انقلابی		
۱۳۸۰/۰۳/۱۴	عدم سکوت در مقابل تحریف اسلام و انقلاب	فرهنگی - تربیتی	مدیر
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	برافراشتن پرچم هویت ملی، هویت انقلابی، هویت اسلامی		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	فرهنگ‌سازی		
۱۳۹۹/۰۶/۱۱	برقراری عدالت آموزشی	آموزشی	

مطابق جدول ۳، بعد مدیر با دو مؤلفه محوری فرهنگی - تربیتی آموزشی استخراج شد که دارای ۶ مؤلفه فرعی می‌باشد:

نقش و اهمیت مدیران در مدارس، بسیار مهم و حیاتی است و تأثیرگذاری آنها بر روی کیفیت آموزش و پرورش و محیط آموزشی دانش‌آموزان بسیار ارزشمند است. یکی از نقش‌های اساسی مدیر از دیدگاه مقام معظم رهبری، فرهنگ‌سازی در مدرسه است. به عبارت دیگر، احیای فرهنگ دینی، ملی و انقلابی، که منجر به برافراشتن پرچم هویت

ملی، هویت انقلابی، هویت اسلامی در مدرسه و در نهایت کشور شود (Khamenei, 2022/05/11). از اقدامات دیگر مدیر مدرسه انقلابی به عنوان پیش‌قدمان و رهبران ایجاد محیط آموزشی مثبت، برقراری عدالت آموزشی و عدم سکوت در مقابل تحریف اسلام و انقلاب است.

جدول ۴. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد مربی

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	مربیان تربیتی خوب	ویژگی فردی	
۱۳۹۹/۰۶/۱۱	توجه به پرورش		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	توجه به تزکیه		
۱۳۹۵/۰۲/۰۱	اهتمام به فعالیت‌های انقلابی		
	تشویق به حضور در مراکز برکت‌آفرین		
	تعلیم سبک زندگی اسلامی - ایرانی	توجه به برنامه‌های دینی، سیاسی و ملی	
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	توجه به برنامه‌های پرورشی		مربی
	تقویت هویت ملی		
	عشق به میهن		
	برافراشتن پرچم ملی		
۱۳۹۵/۰۲/۰۱	توجه به اوقات فراغت	توجه به برنامه‌های جذاب	
	توجه به تفریح و ورزش		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	استفاده از روش‌های نوین در امور تربیتی		
۱۳۹۹/۰۶/۱۱	استفاده از روش و قالب جدید در پرورش	کیفی کردن فعالیت پرورشی	
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	جذاب کردن کار پرورشی		

مطابق جدول ۴، بعد مربی با ۴ مؤلفه محوری ویژگی فردی، توجه به برنامه‌های دینی، سیاسی و ملی، توجه به برنامه‌های جذاب و کیفی کردن فعالیت پرورشی استخراج شد که دارای ۱۵ مؤلفه فرعی می‌باشد:

مقام معظم رهبری در سال‌های اخیر بسیار بر احیای معاونت پرورشی در مدارس تأکید داشتند و فرمودند: «مسئله معاونت پرورشی در آموزش و پرورش، امر بسیار مهمی است؛ پرورش خیلی مهم است، و راه‌های پرورش هم راه‌های علمی مهمی است» (Khamenei, 2018/05/09). تقویت هویت ملی، تقویت عشق به میهن، تقویت پرچم ملی، تعلیم سبک زندگی اسلامی و ایرانی از جمله برنامه‌های تربیتی است که باید مربی تربیتی به آن اهتمام ورزد. اما آنچه در فضای کنونی کشور از دیدگاه ایشان مهم بوده، جذابیت کارهای پرورشی است. ایشان معتقدند: «کار پرورشی باید جذاب باشد، تا بچه‌ها فراری نشوند؛ بلکه بدان جذب شوند» (Khamenei, 2023/05/02). بنابراین، بر برنامه‌های جذاب در اوقات فراغت و تفریح و ورزش تأکید دارند. مسئله مهم دیگر در این زمینه که برعهده مربی تربیتی است، استفاده از روش‌های نوین و قالب جدید در پرورش و امور تربیتی است.

جدول ۵. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد معلم

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
	توکل بر خدا		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	رابطه قلبی قوی با پروردگار		
	با تعهد و تدبیر		
	پرهیز از مناقشات جناحی و حزبی	شایستگی‌های اخلاقی	معلم
۱۳۹۳/۲/۱۷	روحیه تدبیر		
	تعهد دینی و انقلابی		
	معلم دین		

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۹۸/۰۲/۱۱	معلم تقوا و پارسایی معلم انقلاب		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	معلمین خوب معلمین متعهد		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	قدرت جذب دانش‌آموز به مدرسه برخوردار از روحیه انقلابی		
۱۳۷۰/۰۲/۱۱	برخوردار از معلمان صمیمی		
۱۳۹۰/۰۲/۱۴	دلسوز		
۱۳۸۷/۰۲/۱۲	حفظ کرامت دانش‌آموز		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	عالم و وارد کار بلد تبحر در رشته تدریس خود آگاه به شیوه‌های تعلیم	شایستگی‌های علمی	
۱۳۹۰/۰۲/۱۴	معلم دانا اهل فکر اهل ابتکار		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	به کارگیری معلم مؤمن با تجربه		
۱۳۸۰/۰۳/۱۴	تبیین حقایق اسلام و انقلاب		
۱۳۸۹/۰۲/۱۵	تزریق روح دیانت		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	ایجاد شوق به فراگیری اهتمام به امور تربیتی		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	احیای شاخص‌های ممتاز و مفاهیم جریان‌ساز پرورش ایمان فعال کردن فطرت‌الهی پرورش نسل انقلابی		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	تقویت اندیشه‌ورزی ترویج مشارکت و همکاری اجتماعی ایجاد شاخص‌های ممتاز و برجسته	شایستگی‌های حرفه‌ای	
۱۳۷۸/۰۲/۱۵	آموزش خوب پرورش استقلال رأی آموزش معلومات خوب		
۱۳۹۳/۰۲/۱۷	توسعه سیاسی و توسعه فرهنگی آموزش رفتار آموزش اخلاق		
	دوری از تعلیم صرف کتاب		

مطابق جدول ۵، مهم‌ترین مؤلفه‌ها در تبیین ویژگی معلم، شایستگی‌های اعتقادی و اخلاقی، شایستگی‌های علمی و شایستگی‌های حرفه‌ای است که در ادامه شرح داده می‌شود:

از دیدگاه مقام معظم رهبری توسعه سیاسی و فرهنگی را معلم پایه‌گذاری می‌کند. معلم است که دانش‌آموز را از هفت سالگی تحویل گرفته و در هجده سالگی تحویل دانشگاه و جامعه می‌دهد. به عبارت دیگر، مهم‌ترین دوران کودک با معلمان است و آن‌ها هستند که می‌توانند خصوصیات اخلاقی، دینی، علمی و اجتماعی را در بچه پرورش دهند. بنابراین، باید در انتخاب کسی که تمام حرکات و گفتارشان بر دانش‌آموز تأثیر می‌گذارد، دقت فراوان شود.

شاید **ستگی های اعتقادی و اخلاقی**: از دیدگاه مقام معظم رهبری، معلم به معنای واقعی کلمه باید معلم دین، تقوا، پارسایی و انقلاب باشد (Khamenei, 2019/05/01). در تمام امور، به خصوص تربیت، بر خدا توکل کند و رابطه قلبی قوی با پروردگار برقرار سازد. معلم مدرسه انقلابی برخوردار صمیمانه و دلسوزانه با دانش آموزان دارد و با رفتار و منشی که دارد، آن ها را به مدرسه جذب کرده و از همه مهم تر کرامت دانش آموزان را حفظ می کند. نکته مهم آخر در این مؤلفه، پرهیز از ورود معلم به مناقشات جناحی و حزبی است (Khamenei, 2002/07/27).

شاید **ستگی های علمی**: از دیدگاه مقام معظم رهبری، معلم باید دانا، اهل فکر و اهل ابتکار باشد؛ زیرا در این صورت چنانچه مطالب کتاب هم ناقص باشد، او مطلب را تکمیل می کند (Khamenei, 2011/05/04). معلم مدرسه انقلابی عالم و وارد است، کار خود را بلد است، در علمی که تدریس می کند، تبحر دارد و به شیوه تعلیم آگاهی دارد (Khamenei, 2002/07/27)، به همین جهت از کرامت برخوردار است.

شاید **ستگی های حرفه ای**: کسی که می خواهد عهده دار شغل معلمی گردد باید قبلاً مراتب صلاحیت و شاید ستگی خویش را برای چنین مقامی در خود فراهم سازد و این شایستگی در تمام مظاهر وجود او پدیدار باشد (eftekhari & Heidary, 2023). وظیفه حرفه ای معلم انقلابی این است که حقایق و محکمت اسلام و انقلاب را تبیین کند، روح دیانت را در کودک تزریق و فطرت الهی را در او بیدار کند. باید شوق به فراگیری را در دانش آموزان ایجاد کند. وظیفه معلم، فقط تعلیم مطالب کتاب و دانش در دست اجرا نیست. معلم، هم باید علم بدهد، هم باید روش تفکر و کار تفکر را بیاموزد، هم رفتار و اخلاق آموزی در کار او باشد (Khamenei, 2014/05/07)، تا در نهایت استقلال رأی در کودک پرورش یابد. در نهایت می توان گفت، از دیدگاه رهبری، این معلم است که می تواند ما را شجاع یا جبان، بخشنده یا بخیل، فداکار یا خودپرست، اهل علم و طالب علم و فهم و فرهنگ، یا منجمد و بسته و پایبند به تفکرات جامد بار بیاورد. معلم است که می تواند ما را متدین، باتقوا، پاکدامن، یا خدای ناکرده بی بندوبار، بار بیاورد (Khamenei, 1999/05/05).

جدول ۶. مؤلفه های مدرسه انقلابی در بعد دانش آموز

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۷۰/۰۸/۱۵	تقویت بینش سیاسی و قدرت تحلیل در پرتو تربیت دینی اجرای احکام الهی		
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	شناخت جایگاه خود	خصوصیات اعتقادی	
۱۳۸۰/۰۶/۲۸	انس با قرآن تدبر در قرآن		
۱۳۷۱/۰۸/۱۳	وظیفه اسلامی و دینی		
۱۳۹۱/۰۷/۲۰	روحیه کار جمعی و همکاری		
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	آشنایی با نقش خود		
	مشارکت اجتماعی		دانش آموز
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	دوری از انزواهای اجتماعی نامطلوب تکافل اجتماعی		
۱۳۹۸/۰۲/۱۱	عدم هراس از دشمن، تهدید		
۱۳۷۲/۰۸/۱۲	توان تحلیل پدیده های سیاسی	خصوصیات اجتماعی - سیاسی	
۱۳۷۰/۰۸/۱۵	تقویت بینش سیاسی و قدرت تحلیل		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	روحیه مقاومت تمدن سازی		
۱۳۹۶/۰۲/۱۷	عاشق کشور عاشق نظام		

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
	عاشق مردم		
	تقدم مصالح کشورش بر مصالح شخصی		
	دفاع از مصالح کشور		
	حفظ عزت و عظمت ایران		
۱۳۷۱/۰۸/۱۳	استکبارستیزی		
	ارائه الگوی زنده انقلابی		
	وظیفه انقلابی		
۱۳۸۶/۰۵/۰۳	قانون شناس		
۱۳۹۱/۷/۲۰	روحیه خودباوری		
	باور به هویت خود		
	خوش خو		
	خیرخواه		
	خوش‌بین		
	امیدوار		
	مثبت در قضاوت‌ها		
۱۳۹۸/۰۲/۱۱	دوری از غفلت		
	بلندهمت		
۱۳۹۷/۰۲/۱۹	شجاع		
	فداکار		
	پاک‌دامن		
۱۳۹۰/۰۲/۱۴	صبور و بردبار		
	دوری از خودکم‌بینی یا خودپر تربینی	خصوصیات اخلاقی	
	باوفا		
	مسئولیت‌پذیر		
	دارای اعتماد به نفس		
۱۳۹۶/۰۲/۱۷	راست‌گو		
	باحیا		
	محکم و قوی		
	عازم، جازم		
	پیشرو، فعال		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	روحیه عزتمندی		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	مؤدب		
	دوری از اشرافی‌گری		
۱۳۸۶/۰۵/۰۳	منضبط		
۱۳۸۴/۰۷/۲۰	دوری از تنبلی		
	خالق		
	پرسشگر		
۱۳۸۶/۰۵/۰۳	اهل فکر		
	اهل نوآوری	خصوصیات فکری	
	مایل به ورود در میدان‌های بسیار وسیع نادانستنی‌های بشر		
	تلاش برای تفکر		
۱۳۸۷/۰۲/۱۲	دوری از حفظ محوری		

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۹۳/۰۲/۱۷	فراگیری تفکر صحیح و منطقی		
	دوری از سطحی‌نگری و سطحی‌آموزی		
۱۳۹۰/۰۲/۱۴	خطرپذیری		
۱۳۸۹/۰۲/۱۵	زیرک		
۱۳۷۶/۱۰/۰۲	ایجاد روحیه علم و تحقیق و درس خواندن		
۱۳۹۱/۰۷/۲۰	روحیه مطالعه و کتابخوانی		
	روحیه کنجکاوی و پرسشگری		

مطابق جدول ۶، خصوصیات اعتقادی، خصوصیات اجتماعی - سیاسی، خصوصیات اخلاقی و خصوصیات فکری از مهم‌ترین مؤلفه‌های ویژگی دانش‌آموز در مدرسه انقلاب است که در ادامه به تشریح مؤلفه‌های اصلی این بعد پرداخته می‌شود:

مقام معظم رهبری معتقدند، کاری که معلم بر عهده گرفته به نظر من مهم‌ترین کار در کشور است؛ یعنی تربیت و تعلیم نونهالان کشور، یعنی ساختن آینده کشور (Khamenei, 2023/05/02). اگر دانش‌آموز در مدرسه، آگاه، عالم، اهل فکر کردن، متفکر، اهل منطق، باایمان، با اراده، متشروع، پایبند به اخلاق اسلامی، پایبند به تعهدات ملی تربیت شود، بزرگ‌ترین خدمت به کشور انجام شده است.

خصوصیات اعتقادی: دانش‌آموز مدرسه انقلابی با قرآن مأنوس است و در آن تدبر می‌کند (Khamenei, 2001/09/19)، جایگاه خود را می‌شناسد (Khamenei, 2018/05/09)، و به خودسازی در پرتو تربیت دینی پرداخته و در هر شرایطی احکام الهی را اجرا می‌کنند، وظیفه اسلامی و دینی خود را می‌شناسند و انجام می‌دهند.

خصوصیات اجتماعی - سیاسی: دانش‌آموز دارای تربیت اجتماعی - سیاسی، وظیفه انقلابی خود را می‌داند. روحیه کار جمعی و همکاری و مشارکت دارد. عاشق کشور، نظام و مردم است، به همین جهت مصلح کشورش بر مصلح شخصی تقدم دارد و از آن دفاع می‌کند (Khamenei, 2017/05/07). این فرد با بینش سیاسی و قدرت تحلیل خود، توان تحلیل پدیده‌های سیاسی را دارد. از دشمن و تهدیدات او نترسیده، بلکه روحیه استکبارستیزی و مقاومت دارد (Khamenei, 2022/05/11)، و برای حفظ عزت و عظمت ایران تلاش کرده و الگوی زنده انقلابی به دنیا ارائه می‌دهد.

خصوصیات اخلاقی: انسان تربیت‌یافته در مدرسه انقلابی، شجاع، خوش‌خو، خیرخواه، خوش‌بین، امیدوار، بلندهمت، و مثبت در قضاوت‌ها است (Khamenei, 2007/07/25). وی به هویت خود باور دارد، به همین دلیل دارای اعتماد به نفس است. همچنین باوفا، مسئولیت‌پذیر، راست‌گو، شجاع، باحیاء (Khamenei, 2017/05/07)، مؤدب، محکم و قوی، پیش‌رو، فعال و عزتمند است. به همین جهت خودکم‌بینی یا خودبرتربینی ندارد و دنبال زندگی اشرافی نیست. از نظر مقام معظم رهبری دانش‌آموز تربیت شده در مدرسه، آدم منضبط، و قانون‌شناس است (Khamenei, 2007/07/25). تنبلی در زندگی او معنا و جایگاهی ندارد، به همین جهت برای پیشرفت جامعه و کشور بسیار تلاش می‌کند.

خصوصیات فکری: فرد تربیت‌یافته در این بُعد، خلاق، پرسش‌گر، اهل فکر، اهل نوآوری، مایل به ورود در میدان‌های بسیار و وسیع نادان سنتی‌های بشر و صاحب فکر است (Khamenei, 2007/07/25). او همچنین دارای روحیه علم، تحقیق، درس خواندن، مطالعه، کتابخوانی، کنجکاوی و پرسش‌گری است. چنین فردی به دنبال فراگیری تفکر صحیح و منطقی است. بنابراین، از حفظ‌محوری، سطحی‌نگری و سطحی‌آموزی اجتناب می‌کند.

جدول ۷. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد محتوای کتاب

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۸۰/۰۶/۲۸	گنجانیدن مفاهیم قرآنی در کتب درسی		
۱۳۷۶/۱۰/۰۲	توجه به قرآن توجه به نهج‌البلاغه	آموزهای دینی و ملی	محتوای کتاب

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
	توجه به صحیفه سجادیه		
	توجه به احادیث و ادعیه		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	ارائه مفاهیم اسلامی در کتب درسی		
۱۳۹۸/۰۲/۱۱	حاوی پیام‌ها و معارف انقلابی		
	معارف الهی و اسلامی		
۱۳۹۲/۰۲/۱۸	معارف انسان‌ساز		
	معارف مدنی و تمدن‌ساز		
	توجه به زبان فارسی		
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	عدم ترویج زبان انگلیسی		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	توجه به مفاخر و سوابق فرهنگی، علمی و تاریخی	آموزه‌های فرهنگی	
۱۳۹۳/۰۲/۱۷	اتقان محتوای کتاب		
	پرهیز از مطالب سست		
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	حذف دانش‌های بی‌فایده	دقت و صحت علمی	
۱۳۹۲/۰۲/۱۸	حذف محتوای تخدیر کننده، گمراه کننده		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	انطباق محتوا با نیازهای کشور		
	تناسب با نیازهای یادگیرنده		
۱۳۹۲/۰۲/۱۸	تناسب با نسل‌ها		
	تناسب با جنسیت		
	انطباق با سند تحول	اصول انتخاب محتوا	
۱۴۰۱/۰۲/۲۱	هم‌خوانی با مسائل زندگی		
۱۳۷۰/۰۶/۱۳	کاربرد نظرات متخصصان روانشناسی و تعلیم و تربیت		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	علم نافع		
	توجه به شیوه جذاب در نگارش کتاب		
	ابتکار در نگارش کتاب	شیوه نگارش	
	نظارت و بازبینی دائم		

Homepage: <https://itt.cfu.ac.ir/>

مطابق جدول ۷، بعد محتوای کتاب درسی با ۵ مؤلفه اصلی آموز‌های دینی و ملی، آموزه‌های فرهنگی، دقت و صحت علمی، اصول انتخاب محتوا و شیوه نگارش استخراج شد که در ادامه به آن پرداخته می‌شود:
از دیدگاه مقام رهبری یک مسئله مهم در تربیت، مسئله متون درسی و کتاب درسی است که باید از آن مراقبت شود. همچنین کتاب درسی باید سرشار از مشوق‌های نسل جوان باشد؛ یعنی کتاب درسی باید نسل جوان را که کتاب می‌خواند، سر شوق بیاورد (Khamenei, 2023/05/02).

مفاهیم کتاب: کتاب مدرسه انقلابی باید حاوی مفاهیمی باشد که جوان را انقلابی بار آورد. به همین جهت رهبر انقلاب تأکید دارند که پیام‌های انقلاب و معارف انقلاب باید در متون گنجانده شود. همچنین معارف انقلاب فقط در کتاب معارف دینی و مانند اینها نیست، بلکه باید در تمام کتاب‌ها ارائه شود. مفاهیم دیگر مورد تأکید ایشان، متون قرآن، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه و احادیث و ادعیه است؛ زیرا از منابع فرهنگی بسیار غنی و ارزشمند هستند و با آن سطح فکر دانش‌آموزان افزایش یافته و ایمان او محکم می‌شود (Khamenei, 1997/12/23). همچنین توجه به مفاخر و سوابق فرهنگی، علمی و تاریخی و زبان فارسی از مفاهیم مهم دیگر است که باید در متون درسی گنجانده شود و از محتوای انحرافی در بُعد سیاسی و دینی اجتناب شود.

دقت و صحت علمی: صحت و دقت در متون کتاب‌های درسی بسیار حائز اهمیت است؛ زیرا افراد از این متون برای

یادگیری و شناخت مفاهیم استفاده می‌کنند. طبق دیدگاه ایشان، برای تربیت نسل انقلابی، به ابزارهایی احتیاج داریم که مهم‌ترین آن‌ها متن آموزشی است (Khamenei, 2022/05/11). البته هر متنی مورد تأیید نیست. باید از کتاب درسی مراقبت کرد، تا هم اتقان داشته باشد و هم عاری از حرف‌های سست باشد، که این حرف‌ها مضر بوده و به زیان دانش‌آموز و جامعه است. همچنین باید مطالب گمراه‌کننده، بی‌ارزش و بی‌فایده که هیچ کاربردی در زندگی واقعی ندارد، از کتاب درسی حذف شود.

اصول انتخاب محتوا: توجه به اصول انتخاب محتوا در هر محیط آموزشی بسیار حائز اهمیت است. انتخاب محتواهای مناسب و مرتبط با اهداف آموزشی می‌تواند تأثیر عمیقی بر فرایند یادگیری و درک دانش‌آموزان داشته باشد. رهبر انقلاب معتقدند، محتوای کتاب درسی باید با نیازهای کشور، دانش‌آموزان، مسائل زندگی و سند تحول بنیادین انطباق و تناسب داشته باشد (Khamenei, 2023/05/02). همچنین باید به تفاوت نسل‌ها و جنسیت توجه شود. به همین جهت باید به نظرات متخصصان مسائل روانشناسی و کودک، و متخصصان تعلیم و تربیت در این زمینه توجه گردد.

شیوه نگارش: مقام معظم رهبری علاوه بر تأکید بر مفاهیم ارائه شده در متون درسی، بر شیوه جذاب کتاب‌نویسی نیز تأکید دارند و معتقدند، کتاب درسی باید جذاب، به‌روز و مبتکرانه باشد، تا دانش‌آموزان را سرشوق آورد (Khamenei, 2023/05/02). در نگارش کتاب درسی باید نظارت و بازبینی مداوم انجام شود، تا مناسب با نیاز روز، پیشرفت و ترقی کند (Khamenei, 2013/05/08).

محتوا در هر زمینه، شامل برخی کارکردهای اساسی است که می‌تواند تأثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر مخاطبان داشته باشد. محتوای مناسب از دیدگاه ایشان موجب آموزش علم نافع، انتقال محتوای صحیح و دارای حقیقت، و در نهایت پیشرفت علم می‌شود (Khamenei, 2022/05/11). به طور کلی، اهداف همه کتب و محتوای آموزشی، باید پرورش فطرت خداجوی، که از اهداف تعلیم و تربیت است، باشد.

جدول ۸. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد فضای مدرسه

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	توجه به ضرورت حضور در مدرسه ایجاد هم‌افزایی		
۱۳۸۱/۰۴/۲۶	وجود و حفظ امور تربیتی	جو علمی - فرهنگی	
۱۳۸۵/۰۲/۱۲	عدالت محوری استعدادمحوری پا نشاط امید		
۱۳۹۴/۰۲/۰۶	ایمنی در مقابل مواد مخدر ایمنی از فحشا و منکرات ایمنی از وسوسه‌های داخل و خارج از مدرسه توجه به مسائل امنیتی	جو روانی - امنیتی	فضای مدرسه
۱۳۷۱/۰۸/۱۳	محیط انقلابی رشد روحیه اسلامی و انقلابی		
۱۳۶۸/۰۳/۲۶	سنگر مبارزه با کفر سنگر مبارزه استکبار جهانی سنگر مبارزه با ظلم و قلدری شیاطین سیاسی عالم	جو سیاسی	
۱۳۹۸/۰۲/۱۱	محیط با نشاط و سرزنده اهتمام به ورزش فوق برنامه‌های آموزنده و جذاب	جو فیزیکی	

تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۳۶۱/۰۶/۰۶	پله ترقی جسمی و عاطفی و روحی		
۱۳۹۳/۰۲/۱۵	مقاوم‌سازی مدارس		
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	فضاهای آموزشی قابل قبول		

مطابق جدول ۸، بعد فضای مدرسه با ۴ مؤلفه اصلی جو علمی- فرهنگی، جو روانی - امنیتی، جو سیاسی و فضای فیزیکی استخراج شد که در ادامه تشریح می‌شود:

فضا و محیط می‌تواند تأثیر عمیقی بر یادگیری، انگیزه و رفتار دانش‌آموزان داشته باشد. عوامل درون مدرسه‌ای به خصوص عوامل فرهنگی و اجتماعی می‌تواند بر احساس شوق یا تنفر دانش‌آموز نسبت به مدرسه مؤثر باشد (Asgharanjad et al, 2022).

جو فرهنگی: جو فرهنگی مناسب و سالم در مدرسه می‌تواند به رشد هویتی و تحصیلی دانش‌آموزان و بهبود عملکرد مدرسه بسیار کمک کند. از دیدگاه مقام معظم رهبری، جو فرهنگی در مدرسه انقلابی باید مبتنی بر عدالت و تعاون و کار جمعی باشد. برخورداری از امکانات در این مدرسه براساس استعداد دانش‌آموزان است و نه پول و سرمایه مادی. در این مدرسه روابط براساس رفاقت و همکاری است، به همین جهت هم‌افزایی ایجاد می‌شود. نشاط و امید در این مدرسه موج می‌زند (Khamenei, 2012/10/11). به مسائل ایمنی و امنیتی چه در بُعد جسمی و چه روانی، توجه می‌شود و مدرسه در مقابل آسیب‌های اجتماعی مانند مواد مخدر، فحشاء و منکر و وسوسه‌های داخل و خارج از مدرسه ایمن است. به همین جهت ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی بر فضای مدرسه حاکم است، و اینها می‌توانند به شخصیت‌سازی و رشد روحی دانش‌آموزان کمک کنند.

جو سیاسی: مقام معظم رهبری به ترویج مفاهیم اسلامی و انقلابی در محیط مدرسه تأکید دارند و بیان می‌کنند که، باید روحیه اسلامی و انقلابی جوانان رشد کند (Khamenei, 1992/10/25). همچنین ایشان معتقدند، سنگر مبارزه با کفر و استکبار جهانی، و ظلم و قلدری شیاطین سیاسی عالم، سنگر مدرسه است (Khamenei, 1989/06/16).

فضای فیزیکی: فضای فیزیکی مدرسه اهمیت بسیاری در پشتیبانی از فرایند یادگیری و توسعه کودکان دارد. از نظر مقام معظم رهبری، محیط دانش‌آموزی باید بانشاط و سرزنده باشد. البته این نشاط باید با ورزش و فوق‌برنامه‌های آموزنده و جذاب ایجاد شود، و نه با کارهای سخیف و بزن و بکوب (Khamenei, 2019/05/01). نکته دیگر تدارک فضاهای آموزشی قابل قبول برای همه دانش‌آموزان است. همچنین ایشان بر حفظ مدرسه و مقاوم‌سازی مدارس برای جلوگیری از فرسودگی زود هنگام تأکید بسیاری دارند.

جدول ۹. مؤلفه‌های مدرسه انقلابی در بعد سیاست‌های اصلاحی

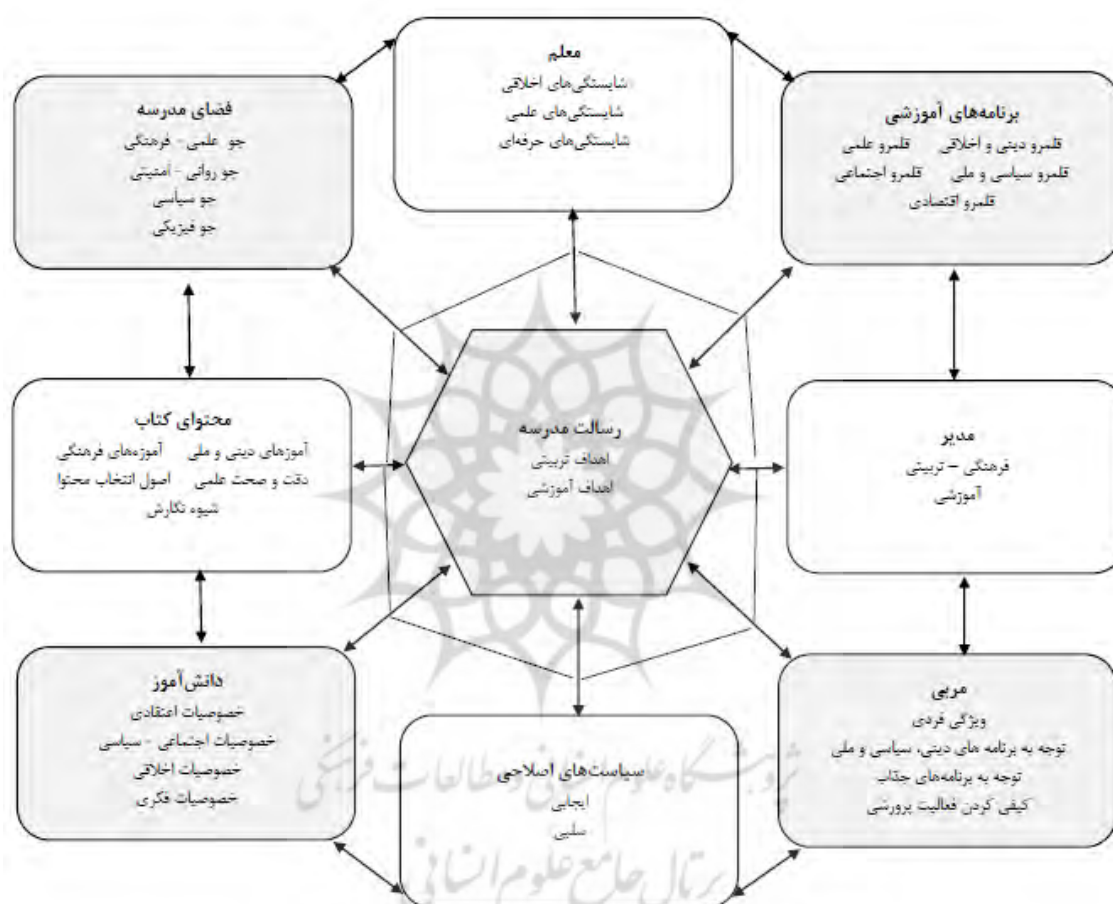
تاریخ	کدگذاری باز	کدگذاری محوری	کدگذاری انتخابی
۱۴۰۲/۰۲/۱۲	اصلاح مدرسه		
۱۳۹۶/۰۲/۱۷	تقویت فنی - حرفه‌ای	ایجابی	
۱۳۹۵/۰۲/۱۳	ارتقاء سطح مدارس دولتی		سیاست‌های اصلاحی
۱۳۹۷/۱۱/۱۴	یکپارچگی در تمام عناصر تعلیم و تربیت		
۱۳۹۶/۰۲/۱۷	پرهیز از تفکر دانشگاه‌گرایی پرهیز از مدرک‌گرایی	سلبی	

مطابق جدول ۹، سیاست‌های اصلاحی مدرسه با ۲ مؤلفه اصلی ایجابی و سلبی استخراج شد که در ادامه تشریح

می‌شود:

ایجاد و اجرای سیاست‌های اصلاحی مدارس می‌تواند بهبود عملکرد مدارس و تجربه آموزشی دانش‌آموزان را تسریع کند و به ایجاد یک سیستم آموزشی عادلانه و مؤثر کمک کرده و به دانش‌آموزان امکان فراگیری مهارت‌ها و دانش‌های ضروری را بدهد. برخی از سیاست‌های اصلاحی که مورد تأکید مقام معظم رهبری است، در جنبه‌های عبارتند از: ارتقاء سطح مدارس دولتی، یکپارچگی در تمام عناصر تعلیم و تربیت و تقویت فنی- حرفه‌ای، و در جنبه سلبی عبارتند از: پرهیز از تفکر دانشگاه‌گرایی، مدرک‌گرایی و حافظه‌گرایی (Khamenei, 2017/05/07).

شاخص‌های به دست آمده در نهایت در نمودار شماره ۱ ارائه شد. ذیل هر عنصر، شاخص‌های مورد نظر به طور خلاصه آورده شده است:

شکل ۱. نمودار مفهومی مولفه‌های مدرسه انقلابی مبتنی بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر تلاش شد تا ویژگی‌های مدرسه انقلابی را براساس بیانات مقام معظم رهبری بررسی نماید. درون‌مایه استخراج شده از بیانات رهبری در خصوص ویژگی‌های مدرسه انقلابی، در ابعاد رسالت مدرسه شامل دو مؤلفه اهداف تربیتی و اهداف آموزشی؛ برنامه‌های آموزشی با پنج مؤلفه قلمرو دینی و اخلاقی، قلمرو علمی، قلمرو سیاسی و ملی، قلمرو اجتماعی و قلمرو اقتصادی؛ مربی با چهار مؤلفه ویژگی فردی، توجه به برنامه‌های دینی، سیاسی و ملی، توجه به برنامه‌های جذاب و کیفی کردن فعالیت پرورشی؛ مدیر با دو مؤلفه فرهنگی - تربیتی و آموزشی؛ معلم با سه مؤلفه شایستگی‌های اخلاقی، شایستگی‌های علمی و شایستگی‌های حرفه‌ای؛ دانش‌آموز با چهار مؤلفه خصوصیات اعتقادی، خصوصیات اجتماعی - سیاسی، خصوصیات اخلاقی و خصوصیات فکری؛ محتوای کتاب با پنج مؤلفه آموزه‌های دینی و

ملی، آموزه‌های فرهنگی، دقت و صحت علمی، اصول انتخاب محتوا و شیوه نگارش، فضای مدرسه با چهار مؤلفه جو علمی- فرهنگی، جو روانی- امنیتی، جو سیاسی و جو فیزیکی و سیاست‌های اصلاحی در دو بُعد ایجابی و سلبی به دست آمد. از این نظر، یافته‌های تحقیق با یافته‌های پژوهش حاجی‌بابایی (Haji Babaei, 2011) در ارکان اصلی مدرسه یعنی مدیر، معلم، دانش‌آموز و برنامه درسی، و مؤلفه اصلی مدرسه از جمله فضای با نشاط و تجهیزات کافی همسو است. همچنین یافته‌ها با نتایج پژوهش عبدالح‌سینی (Abdul Hosseini, 2016) که در آن بر امور تربیتی و تزکیه و تعلیم تأکید کرده، همسو است.

بر اساس یافته‌های پژوهش، عدالت‌محوری و تعاون و همکاری، به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های مدرسه انقلابی، با نتایج پژوهش سورگی و دیگران (Sorgi et al, 2019) همسو است.

مدرسه انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری دارای ویژگی و شاخص‌های جامعی بوده که در این پژوهش به آن پرداخته شده. رسالت مدرسه انقلابی به عنوان اولین ویژگی، تربیت انسان شایسته و زمینه‌سازی برای رشد و کمال است. برنامه‌های آموزشی چنین مدرسه‌ای همه‌جانبه و در ابعاد گوناگون آموزشی و تربیتی است، بدون اینکه هیچ کدام از قلمروهای تربیتی مورد غفلت قرار گیرد، یا به نفع دیگری کنار گذاشته شود. در این برنامه هم به دین و اخلاق و انقلاب توجه می‌شود، هم به تفکر، تعقل، اندیشه و نوآوری. مربی، مدیر و معلم در این مدرسه علاوه بر برخورداری از علم کافی و دانایی، انسان‌هایی مؤمن، متعهد و انقلابی هستند که بر وظایف حرفه‌ای خود واقف بوده و در صدد تزریق روح دیانت و فعال کردن فطرت الهی دانش‌آموزان هستند. دانش‌آموزان مدرسه انقلابی در پرتو تربیت دینی، قدرت تحلیل و بینش سیاسی داشته و با شناخت خود و با روحیه مقاومت در صدد پیشرفت کشور و حفظ عزت و عظمت ایران بوده و برای رسیدن به تمدن اسلامی، تلاش می‌کنند. محتوای کتاب درسی در مدرسه انقلابی، شامل آموزه‌های ناب اسلامی و انقلابی است. چنانکه نتایج تحقیق نیز نشان می‌دهد باید از اتقان کامل برخوردار باشد و از دانش‌های سست و بی‌ارزش که هیچ مهارتی به دانش‌آموزان برای زندگی در دنیای واقعی نمی‌دهد، میرا باشد. محتوای کتاب درسی باید متناسب با مسائل جامعه، نیاز کشور و نیاز دانش‌آموزان بوده و با مسائل زندگی همخوانی داشته باشد؛ به همین دلیل بازنگری در کتاب‌های درسی و ترقی و پیشرفت محتوای کتاب و انطباق آن با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، نیازی اساسی است.

یکی دیگر از ویژگی‌های مدرسه انقلابی، فضای مدرسه و محیط یادگیری است که طبق فرمایشات مقام معظم رهبری، باید موجب هم‌افزایی شود و نشاط، امید، و عدالت در آن موج بزند. این فضا باید از تمامی موانع تربیت‌ایمن باشد، تا والدین با خیال آسوده فرزندان خود را به مدرسه بفرستند. *طالعات تربیتی*

مدرسه به عنوان یکی از ارکان اساسی در رشد و پیشرفت همه‌جانبه هر کشوری به شمار می‌آید، از این رو باید این نهاد از جهت دستیابی به شاخص‌های کمی و کیفی، مورد بازنگری و اصلاح قرار داد. سیاست‌های اصلاحی از جمله ویژگی‌های مهم مدرسه انقلابی است. مقام معظم رهبری در ابعاد گوناگون بر اصلاح مدرسه تأکید دارند که عبارتند از: پرهیز از تفکر دانشگاه‌گرایی، پرهیز از مدرک‌گرایی، پرهیز از یک‌جانبه‌نگری و تأکید بر یکپارچگی در تمام عناصر تعلیم و تربیت و تقویت مدارس فنی- حرفه‌ای، به جای حافظه‌گرایی و تأکید بر مطالب بی‌ارزش و بدون کاربرد.

در این پژوهش، محدودیت‌هایی از جمله تبیین ویژگی مدرسه انقلابی منحصراً از دیدگاه مقام معظم رهبری، وجود داشت؛ از این رو جهت تکمیل یافته‌ها در پژوهش‌های آینده، پیشنهادهایی به این شرح ارائه می‌شود:

تبیین ویژگی مدرسه انقلابی از دیدگاه امام خمینی و سایر عالمان تعلیم و تربیت اسلامی، مقایسه تطبیقی ویژگی‌های مدرسه انقلابی و مدارس کشورهای دیگر، بررسی میزان تحقق ویژگی‌های مدرسه انقلابی در مدارس ایران. جهت کاربردی کردن یافته‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران، در برنامه‌ریزی‌های خود، ویژگی‌های مدرسه انقلابی را مدنظر قرار دهند؛ همچنین در جذب و آموزش نیروی انسانی از جمله مدیر، مربی و معلم، یافته‌های پژوهش حاضر مورد توجه قرار گیرد.

مشارکت نویسندگان

هر یک از نویسندگان در نگارش این مقاله سهم خاصی داشته‌اند که به ترتیب سهم نویسندگان اول، ۶۰ درصد، نویسندگان دوم، ۴۰ درصد می‌باشد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمامی متخصصان و خبرگان و ارزیابان که در اجرا و بهبود پژوهش همکاری داشتند، تشکر می‌نماییم.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع

قرآن کریم.

افتخاری، جابر؛ و حیدری، محمدحسین (۱۴۰۲). بازشناسی مؤلفه‌های شاگردپروری در تربیت اسلامی با تکیه بر سلوک معلمی شهید ثانی و ملا محسن فیض کاشانی. *نظریه و عمل در تربیت معلم*، ۹ (۱۶).
برادران حقیر، مریم؛ و نیری پور، زهرا سادات (۱۳۹۹). (مدرسه صالح) کانون تحقق حیات طیبه با تأکید بر جامعه محلی. *علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۸ (۱۴).

حاجی بابایی، حمیدرضا (۱۳۹۱). ویژگی‌های «مدرسه‌ای که دوست دارم» با توجه به سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش. *نوآوری‌های آموزشی*، ۱۱ (۴۲).

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۱/۰۶/۰۶). بیانات در دیدار با مربیان امور تربیتی منتخب سراسر کشور. قابل دسترس در: <https://diyarmirza.ir/1399/12>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۸/۰۳/۲۶). بیانات در دیدار وزیر و معاونان وزارت آموزش و پرورش و جمعی از معلمان و دانش‌آموزان استان تهران. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2096>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۵/۰۶/۰۸). بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و هیات وزیران. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2809>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۶/۱۰/۰۲). بیانات در دیدار با مسئولان وزارت آموزش و پرورش. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2835>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۶/۰۵/۰۳). بیانات در دیدار با مسئولان آموزش و پرورش سراسر کشور. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3394>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۹/۰۲/۱۵). بیانات در دیدار با جمعی از معلمان سراسر کشور. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=9327>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۹/۱۲/۰۸). بیانات در دیدار با اعضای اتحادیه‌های انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان و مسئولان امور تربیتی سراسر کشور. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3052>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۸/۰۲/۱۱). بیانات در دیدار با معلمان و فرهنگیان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=42410>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۹/۰۶/۱۱). بیانات در دیدار با رؤسا و مدیران آموزش و پرورش. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=46388>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۴/۰۲/۱۲). بیانات در دیدار با جمعی از معلمان استان کرمان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3281>

خامنه‌ای، سید علی (۱۴۰۲/۰۲/۱۲). بیانات در دیدار با معلمان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=52723>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۴/۰۲/۰۶). بیانات در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29531>

- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۵/۰۲/۰۱). بیانات در دیدار با اعضای انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=32860>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۵/۰۲/۱۳). بیانات در دیدار با معلمان و فرهنگیان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=32970>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۱/۰۸/۱۳). بیانات در دیدار با دانش‌آموزان، دانشجویان، معلمان و پرسنل تاران. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2641>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۹). حدیث ولایت. تهران: انقلاب اسلامی، ج ۹.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۰/۰۲/۱۴). بیانات در دیدار با جمعی از معلمان سراسر کشور. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=12400>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۸/۰۲/۱۵). بیانات در دیدار با جمعی از کارگران و معلمان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2943>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۳/۰۲/۱۵). بیانات در دیدار با اعضای هیأت مدیره جامعه خیرین مدرسه‌ساز. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=26411>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۳/۰۲/۱۷). بیانات در دیدار با معلمان و فرهنگیان سراسر کشور. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=26342>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۶/۰۲/۱۷). بیانات در دیدار با معلمان و فرهنگیان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36431>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۲/۰۲/۱۸). بیانات در دیدار جمعی از فرهنگیان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22515>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۱/۰۷/۲۰). بیانات در دیدار معلمان و اساتید دانشگاه‌های خراسان شمالی. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21153>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۴۰۱/۰۲/۲۱). بیانات در دیدار با معلمان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=50226>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۷/۱۱/۱۴). بیانات در دیدار با جمعی از روحانیون و فضایی حوزه در مجتمع امین جامعه المصطفی قم. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=43127>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۹۷/۰۲/۱۹). بیانات در دیدار با دانشگاه فرهنگیان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39542>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰/۰۶/۱۳). بیانات در دیدار با فرزندان ممتاز شاهد. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2486>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰/۰۸/۱۵). بیانات در دیدار با جمعی از دانش‌آموزان و دانش‌جویان. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2508>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰/۱۰/۲۵). بیانات در دیدار با مسئولان آموزش و پرورش. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2557>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۰/۰۲/۱۱). بیانات در دیدار با جمعی از کارگران و معلمان. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2449>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۷۲/۰۸/۱۲). بیانات در دیدار با جمعی از دانش‌آموزان و دانش‌جویان. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2691>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۱/۰۴/۲۶). بیانات در دیدار با جمعی از مسئولان وزارت آموزش و پرورش. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3130>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰/۰۶/۲۸). بیانات در دیدار جمعی از حافظان و قاریان قرآن نونهال و نوجوان کشور. قابل دسترس در:
<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3086>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۰/۰۳/۱۴). بیانات در مراسم دوازدهمین سالگرد رحلت امام خمینی(ره). قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3068>
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۵/۰۲/۱۲). بیانات در دیدار با معلمان سراسر کشور. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3339>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۷/۰۲/۱۲). بیانات در دیدار با معلمان استان فارس. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3428>

خامنه‌ای، سید علی (۱۳۸۸/۰۲/۰۹). بیانات در دیدار با جمعی از معلمان و پرستاران و کارگران. قابل دسترس در: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=6386>

خمینی، سید روح‌الله (۱۳۸۵). صحیفه امام. تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ج ۷.

دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.

سورگی، فائزه؛ شکوهی فرد، حسین؛ محمدزاده، عصمت؛ محمدی، زهرا (۱۳۹۷). میزان تحقق ویژگی‌های مدرسه صالح از دیدگاه معلمان دوره ابتدایی شهر بیرجند. در: کنفرانس ملی یافته‌های نوین در حوزه یاددهی و یادگیری.

عبدالحسینی، معصومه (۱۳۹۵). بررسی جایگاه نهاد مدرسه در سیاست فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر امور تربیتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. قم: دانشگاه باقرالعلوم (ع).

علاقه‌بند، علی (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: نشر روان.

کوهی، الهام؛ یوسف‌پور، زینت؛ سجادی سرشت، علی‌اکبر (۱۳۹۴). بررسی نقش آموزش و پرورش در کاهش ناهنجاری‌های اخلاقی دانش‌آموزان در دوره‌های مختلف تحصیلی. در: دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.

کوهی جنارقد، عظیم؛ سلیمانی، توران؛ زاهد بابلان، عادل؛ راستگو، اعظم (۱۴۰۰). ویژگی‌های مدرسه مطلوب از نظر ذینفعان: دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی و اولیای دانش‌آموزان. *خانواده و پژوهش*. شماره ۲.

مهرابی، امیرحمزه؛ خنیفر، حسین؛ علینقی، امیری؛ زارعی متین، حسن؛ جندقی، غلامرضا (۱۳۹۰). معرفی روش‌شناسی نظریه داده‌بنیاد برای تحقیقات اسلامی. *مدیریت فرهنگ اسلامی*، شماره ۲۳.

References

The Holy Quran

- Abdul Hosseini. M. (2016). Investigating the position of the school institution in the cultural policy of the Islamic Republic of Iran with an emphasis on educational matters. Master's thesis. Qom: Bagheral Uloom University, peace be upon him. [In Persian]
- Alaghsband, A (2016). *Sociology of Education*. Tehran: Rovani Publishing House. [In Persian]
- Asgharanjad, N., Masoudian, P., & Mousavianzadeh, A. (2022). Investigating the relationship between passion for school and school culture with the academic well-being of first and second high school female students in Dehdasht. *Theory and practice in teacher training*, 8(14). [In Persian] <https://dori.net/dor/20.1001.1.26457156.1401.8.14.8.7>
- Baradaran haghir, M., & Nayyeripour, Z. S. (2019). (Saleh School) center for the realization of the life of Tayyaba with emphasis on the local community. *Educational Sciences from the perspective of Islam*, 8(14). [In Persian]
- Baradaran haghir, M., Zainelizadeh, S., & Mohseni, T. (2023). The role of teachers in civilization building with an emphasis on the identity of students based on the intellectual system of the leaders of the Islamic revolution. *Theory and practice in teacher training*, 9(15). [In Persian] <https://dori.net/dor/20.1001.1.26457156.1402.9.15.10.8>
- Eftekhari, J., & Heidary, M. H. (2023). Recognizing the components of discipleship in Islamic education based on the teacher's behavior of Shahid Sani and Mulimsan Faiz Kashani. *Theory and practice in teacher training*, 9(16). [In Persian] <https://doi.org/10.48310/itt.2023.3279>
- Evans, R. (1996). *The Human Side of School Change: Reform, Resistance, and the Real-Life Problems of Innovation*. San Francisco: Jossey_Bass.
- Haji Babaei, H. (2011). The characteristics of "the school I like" according to the fundamental transformation document in education. *Educational Innovations*, 11(42). [In Persian]
- Hanson, M.E. (2002). *Educational administration and organization behavior*. USA: Fourth edition Alley & bacon.
- Khamenei, S. A. (1982/08/28). Statements in the meeting with selected educational coaches all over the country. [In Persian] Available at: <https://diyarmirza.ir/1399/12>.
- Khamenei, S. A. (1989/06/16). Statements in the meeting of the Minister and Deputy Ministers of the Ministry of Education and a group of teachers and students of Tehran province. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2096>.
- Khamenei, S. A. (1996/08/29). Statements in the meeting between the President and the Council of Ministers. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2809>
- Khamenei, S. A. (1997/12/23). statements in the meeting with officials of the Ministry of Education. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2835>
- Khamenei, S. A. (2007/07/25). Statements in a meeting with education officials across the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3394>

- Khamenei, S. A. (2010/05/05). Statements in a meeting with a group of teachers across the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=9327>
- Khamenei, S. A. (2001/02/26). Statements in the meeting with the members of the Islamic student associations and the officials of educational affairs all over the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3052>
- Khamenei, S. A. (2019/05/01). Statements in meeting with teachers and educators. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=42410>
- Khamenei, S. A. (2020/09/01). Statements in the meeting with heads and directors of education. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=46388>
- Khamenei, S. A. (2005/05/02). Statements in a meeting with a group of teachers in Kerman province. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3281>
- Khamenei, S. A. (2023/05/02). Statements in meeting with teachers. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=52723>
- Khamenei, S. A. (2015/04/26). Statements in the meeting of the commanders of the police force of the Islamic Republic. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29531>
- Khamenei, S. A. (2016/04/20). Statements in the meeting with the members of the students' Islamic associations. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=32860>
- Khamenei, S. A. (2016/04/30). Statements in meeting with teachers and educators. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=32970>
- Khamenei, S. A. (1992/10/25). Statements in meetings with students, teachers and nurses. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2641>
- Khamenei, S. A. (2020). *The Hadith of Wilayat*. Tehran: Islamic Revolution. [In Persian]
- Khamenei, S. A. (2011/05/04). Statements in a meeting with a group of teachers across the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=12400>
- Khamenei, S. A. (1999/05/15). Statements in a meeting with a group of workers and teachers. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2943>
- Khamenei, S. A. (2014/05/05). Statements in the meeting with the members of the Board of Directors of the Madrasah Charitable Society. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=26411>
- Khamenei, S. A. (2014/05/07). Statements in a meeting with teachers and educators across the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=26342>
- Khamenei, S. A. (2017/05/07). Statements in meeting with teachers and educators. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=36431>
- Khamenei, S. A. (2013/05/08). Statements in a group meeting of scholars. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22515>
- Khamenei, S. A. (2012/10/11). Statements in the meeting of teachers and professors of North Khorasan universities. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=21153>
- Khamenei, S. A. (2022/05/11). Statements in meeting with teachers. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=50226>
- Khamenei, S. A. (2019/02/03). Statements in a meeting with a group of clerics and members of the congregation in the Amin Complex of Jamia al-Masfi in Qom. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=43127>
- Khamenei, S. A. (2018/05/09). Statements in the meeting with Farhangian University. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39542>
- Khamenei, S. A. (1991/09/04). Statements in the meeting with the children of excellent Shahid [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2486>
- Khamenei, S. A. (1991/11/06). Statements in a meeting with a group of students. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2508>
- Khamenei, S. A. (1992/01/15). Statements in the meeting with education officials. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2557>
- Khamenei, S. A. (1991/05/01). Statements in a meeting with a group of workers and teachers. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2449>
- Khamenei, S. A. (1993/11/03). Statements in a meeting with a group of students. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=2691>
- Khamenei, S. A. (2002/07/27). Statements in a meeting with a group of officials from the Ministry of Education. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3130>
- Khamenei, S. A. (2001/09/19). Statements in a group meeting of young and young Quran memorizers and reciters of the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3086>
- Khamenei, S. A. (2001/06/04). Statements at the ceremony of the twelfth anniversary of Imam Khomeini's death. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3068>
- Khamenei, S. A. (2006/05/02). Statements in a meeting with teachers across the country. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3339>
- Khamenei, S. A. (2008/05/01). Statements in the meeting with the teachers of Fars province. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=3428>

- Khamenei, S. A. (2009/04/29). Statements in a meeting with a group of teachers, nurses and workers. [In Persian] Available at: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=6386>
- Khomeini, S. R. (2006). *Imam's sahifeh*. Tehran: Imam Khomeini Editing and Publishing Institute. [In Persian]
- Kohi, E; Yusefpour, Z., & Sajjadi Seresht, A. A. (2015). *Examining the role of education in reducing the moral anomalies of students in different academic courses*. In: Second National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies. [In Persian]
- Kohi Janaqard, A., Soleimani, T., ZahEd BabElan, A., & Rastgo, A. (2021). Desirable school characteristics from the point of view of stakeholders: sixth grade students and parents of students. *Family and research*. 2. [In Persian]
- Mehrabi, A. H., Khanifar, H., Amiri, A., Zarei Mateen, H., & Jandaghi, G. R. (2011). Introducing the data theory methodology of the foundation for Islamic research. *Management of Islamic culture*, 9(23). [In Persian]
- Secretariat of the Supreme Council of Cultural Revolution. (2011). Document of the fundamental transformation of education. [In Persian]
- Sorgi, F., Shokohi Fard, H., Mohammadzadeh, I., & Mohammadi, Z. (2019). *The degree of realization of the characteristics of Saleh school from the point of view of elementary school teachers in Birjand city*. In: National conference of new findings in teaching and learning. [In Persian]

